

функціонування підприємств на глобальному ринку. Для успішної цифрової трансформації підприємствам необхідно формувати цифрову стратегію, інвестувати в навчання персоналу та забезпечувати кібербезпеку.

Література

1. Адаменко М. Цифровізація. Термінологія <https://oth.nlu.org.ua/?p=5614>
2. Касич А.О., Асцатрян А.А. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/859>
3. Ольшанська О.В., Бондаренко Б.С. Цифрові бізнес-моделі як чинник забезпечення конкурентоспроможності підприємств. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2024. № 3(20). URL: <https://jrnl.knutd.edu.ua/index.php/jseconres/article/view/1661/1541>

УДК 330.34:338.24:005.44

Пузирьова П. В., д.е.н., професор,
Пригарська Д. М., здобувач освіти другого
(магістрерського) рівня вищої освіти,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ СТІЙКИХ МОДЕЛЕЙ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Сучасний розвиток світової економіки характеризується високим рівнем невизначеності, що обумовлено глобальними фінансовими кризами, геополітичними конфліктами, енергетичною нестабільністю, кліматичними змінами, цифровою трансформацією та посиленням ризиків міжнародної економічної взаємодії. У цих умовах традиційні моделі економічного розвитку втрачають ефективність, що актуалізує необхідність формування нових стійких моделей господарювання, орієнтованих на адаптивність, резильєнтність, інноваційність та сталий розвиток. Формування таких моделей стає стратегічною передумовою забезпечення економічної безпеки, конкурентоспроможності та довгострокового функціонування економічних систем [1-7].

Стійкі моделі економічного розвитку повинні забезпечувати здатність економіки адаптуватися до зовнішніх шоків, швидко відновлюватися після кризових процесів та підтримувати стабільність функціонування ключових

секторів економіки. Важливого значення набувають механізми диверсифікації виробництва, розвитку інноваційних екосистем, цифрової трансформації та ефективного управління ризиками. Сучасні економічні системи потребують переходу від ресурсоорієнтованих моделей до інноваційно-цифрових моделей розвитку, заснованих на принципах сталості та «зеленої» економіки. Одним із ключових напрямів формування стійких моделей економічного розвитку є цифровізація економіки. Цифрова трансформація сприяє підвищенню адаптивності економічних систем, розвитку інноваційного підприємництва та інтеграції до глобального цифрового простору [1; 2; 3]. Водночас цифровізація формує нові виклики, пов'язані з кібербезпекою, технологічною залежністю та цифровою нерівністю, що потребує розвитку цифрової резильєнтності.

Також, важливого значення набуває розвиток та реалізація принципів сталого розвитку. Екологічні ризики, кліматичні зміни та виснаження природних ресурсів стимулюють міжнародну економіку до переходу на моделі декарбонізації, циркулярної економіки та ресурсоефективного виробництва. Особливого значення набуває розвиток інноваційних екосистем та людського капіталу. У сучасній економіці конкурентоспроможність держав і підприємств значною мірою залежить від рівня інноваційності, цифрових компетентностей та здатності до швидкої адаптації в умовах нестабільності. Інтеграція науки, освіти та бізнесу, розвиток STEM/STEAM-освіти та ESG-орієнтованого навчання забезпечують формування сучасного людського капіталу, здатного ефективно функціонувати в умовах постійних змін [4; 5; 6].

Важливим чинником формування стійких моделей економічного розвитку є забезпечення енергетичної та продовольчої безпеки. Глобальні енергетичні кризи посилюють необхідність розвитку альтернативної енергетики, біоекономіки, smart-агро технологій та локалізації виробництва. Розвиток відновлюваної енергетики, цифрових агротехнологій та ресурсоефективних моделей виробництва сприяє мінімізації ризиків ресурсної залежності та підвищенню стійкості економічних систем. Важливу роль відіграє рівень невизначеності, який потребує впровадження гнучких моделей стратегічного управління, сценарного планування та систем моніторингу ризиків. Економічні системи повинні бути здатними оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, адаптувати управлінські рішення та забезпечувати ефективне функціонування в умовах кризових процесів.

Для України формування стійких моделей економічного розвитку є особливо актуальним у контексті післявоєнного відновлення, інтеграції до європейського економічного простору та необхідності забезпечення економічної

безпеки. Впровадження європейських стандартів ESG, сталого фінансування, цифровізації та інноваційного управління створює можливості для модернізації національної економіки, розвитку інноваційних кластерів та підвищення конкурентоспроможності держави. Особливого значення набуває розвиток біоекономіки та цифрових платформ управління як ключових драйверів економічної стійкості.

Формування стійких моделей економічного розвитку потребує комплексного поєднання економічних, соціальних, екологічних та технологічних компонентів. Стійкість економіки визначається не лише рівнем фінансової стабільності, а й здатністю забезпечувати інноваційний розвиток, екологічну безпеку, цифрову адаптивність та соціальну збалансованість. У зв'язку з цим ключовими імперативами сучасного економічного розвитку виступають інноваційність, резильєнтність, цифровізація, сталий розвиток та ефективне управління ризиками [5; 6; 7].

Таким чином, формування стійких моделей економічного розвитку в умовах невизначеності є важливою передумовою забезпечення економічної безпеки, довгострокової конкурентоспроможності та стабільного функціонування економічних систем. Поєднання принципів ESG, «зеленої» економіки, цифрової трансформації та інноваційного розвитку формує основу сучасної моделі економічного зростання, орієнтованої на адаптивність, стійкість та ефективне реагування на глобальні виклики. Для України реалізація зазначених підходів є важливою умовою післявоєнного відновлення економіки, інтеграції до європейського простору та формування сучасної конкурентоспроможної моделі розвитку.

Література

1. Синиця, С. В., & Пузирьова П. В. (2023). Інноваційний розвиток бізнес-процесів у векторі діджиталізації. *Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості : матеріали IV Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених*, м. Київ, 17 листопада 2023 року. Т. 2. Київ : КНУТД, 2023. С. 246-251.
2. Irnazarov, D., Puzyrova, P. (2024). Theoretical concept of artificial intelligence, its impact on the modernisation of business processes and strategic development of enterprises. *Management*, 1(39), 78–89.
3. Халіляєва, О. В., Головач, С. І., & Пузирьова, П. В. (2024). Формування та розвиток соціально-економічного потенціалу в умовах сталого розвитку. *Сучасні проблеми менеджменту : матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Київ, 25 жовтня 2024 року. Київ : НАУ, 2024. С. 441-442.

4. Коржов, В., & Пузирьова, П. (2025). ІТ-розвиток підприємств міжнародного бізнесу в цифровій економіці. *Математичні методи та цифрові технології в економіці : збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених*, м. Ірпінь, 17 квітня 2025 р. Ірпінь : ДПУ, 2025. С. 161-163.

5. Кісь, М. Я., & Русин-Гриник, Р. Р. (2025). Економіко-математична модель розвитку системи зовнішнього інвестування підприємств в умовах воєнного і поствоєнного станів. *Проблеми системного підходу в економіці*, Вип. 2. С. 114-121.

6. Зеркаль, А. В. (2025). Адаптаційні стратегії економічного розвитку промислових підприємств в умовах кліматичної кризи та інноваційних трансформацій бізнес-моделей. *Управління економікою: теорія та практика. Чумаченківські читання*, 359-370.

7. Тардаскіна, Т. (2025). Цифрова модель розвитку соціально-економічних систем України. *Journal of Innovations and Sustainability*, 9(1). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jouinnsus_2025_9_1_7.

УДК 334.012.64:330.341.1:330.837

Власюк Т.М., к.е.н., доцент,
Чернецький Я.С., здобувач третього
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

ІНСТИТУЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний етап розвитку глобальної економіки характеризується переходом до моделі інноваційно-орієнтованого зростання, де основним драйвером технологічного прогресу виступає малий бізнес. Однак, ефективна реалізація інноваційного потенціалу малих підприємств залежить від якості та архітектури інституційного середовища. У нестабільних умовах класичні ринкові механізми не завжди здатні забезпечити малий бізнес необхідними ресурсами для досліджень і розробок. Натомість виникає об'єктивна необхідність формування дієвих інституційних детермінант, які мінімізують трансакційні витрати та стимулюють інноваційну активність таких підприємств.

Гринько Т. та Базик О. [1, с. 447] серед основних аспектів зростання